

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра бібліотекознавства та інформології

ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної та інформаційної роботи
О.Б.Жильцов
2016 року

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

ІСТОРІЯ КНИГИ ТА КНИГОЗНАВСТВО

Спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

Інститут журналістики

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 021.30554 Начальник відділу моніторингу якості освіти Програма № <u>2858</u> _____ (підпис) _____ (друковане ім'я) к. _____ 20 <u>16</u> р.

2016-2017

Робоча програма «Історія книги та книгознавство» для студентів освітнього рівня бакалавр за напрямом підготовки 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», галузі знань 02 «Культура і мистецтво». – 2016. – 21с.

Розробник: **Макарова Марія Володимирівна**, кандидат культурології, доцент кафедри бібліотекознавства та інформології Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри бібліотекознавства та інформології

Протокол №1 від 1 вересня 2016 року

Завідувач кафедри
бібліотекознавства та інформології

О.В. Воскобойнікова-Гузєва

Години відповідають робочому навчальному плану

Заступник директора Інституту журналістики
з навчальної роботи

 О.А. Росінська

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	6
I. Опис предмета навчальної дисципліни	6
II. Тематичний план навчальної дисципліни	7
III. Програма	
<i>Змістовий модуль I</i>	8
<i>Змістовий модуль II</i>	9
IV. Навчально-методична карта дисципліни	11
V. Плани семінарських занять	12
VI. Завдання для самостійної роботи	13
VII. Карта самостійної роботи	14
VIII. Система поточного та підсумкового контролю	14
IX. Методи навчання	16
X. Методичне забезпечення курсу	16
XI. Питання до модульних контрольних робіт	17
XII. Рекомендована література:	
Основна	18
Додаткова	19
Методичні рекомендації до виконання модульних контрольних робіт	19
Методичні рекомендації до семінарського заняття	20
Методичні рекомендації до самостійної роботи	21

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Історія книги та книгознавство» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня напряму 02 «Культура і мистецтво» спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

Дисципліна «Історія книги та книгознавство» входить до циклу загально-професійних дисциплін, призначена для студентів, що навчаються за спеціальністю «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Всебічне дослідження книги як соціального феномена, як невід'ємної складової національної культури дозволяє простежити особливості національно-культурного становлення України, розвитку сучасного українського суспільства з урахуванням ідеологічних, соціально-політичних, культурних і технологічних змін, що відбуваються в країні.

Міждисциплінарні зв'язки: «Документознавство», «Історія бібліотечної справи», «Історія літератури», «Історія української культури», «Архівознавство».

Програмні компетентності:

Аналітична - володіти базовими знаннями з історії книги, книгознавства, а саме: науковими дослідженнями сьогодення та знаннями світового досвіду історії книги, основних етапів розвитку письма, еволюції матеріалів і форм книги, джерельної бази книгознавства, місце книги, книгознавства в системі сучасних комунікацій та засобів масової інформації з метою набуття практичних умінь і навичок для майбутньої професійної діяльності.

Аналізувати законодавчі та нормативно-правові акти з різних галузей суспільного життя: освіта, культура, наука, політика і т. д.; діяльності і розвитку сучасних книгознавчих установ; процесів розвитку фахової комунікації, як складової системи соціальних комунікацій з метою посилення її на інтелектуальний, культурний, правовий, соціально-економічний рівень життєдіяльності суспільства.

Знаходити та використовувати інформацію з інформаційних ресурсів, джерел (електронних, письмових, архівних та усних) до виконання конкретних практичних завдань.

Використовувати відповідну термінологію з книгознавчих дисциплін в усній та письмовій формах рідною чи іноземними мовами.

Здійснювати аналіз творів друку (за соціальним призначенням, за віковою ознакою, за цільовим і читацьким призначенням, за мовною ознакою).

Визначати основні кількісні параметри книги (формати, обсяги, наклад, ємкість друкованого аркушу і його коефіцієнт).

Користуватись регламентованими джерелами інформації, методами, способами та засобами її обробки й зберігання.

Володіти знаннями методики комплектування та використання книготоргі-

вельного репертуару книгорозповсюджуючих фірм, інформаційних та видавничих центрів, а також знання інформаційно-бібліографічних видань, у відділах комплектування національних, публічних, дитячих, шкільних, наукових та спеціальних бібліотек.

Структура навчальної програми «Історія книги та книгознавство» - два модулі, у першому семестрі, що наповнені логічно пов'язаними темами: історія письма, рукописної книги та стародруків та історія книговидання середини XVI ст. – XVIII ст.

Кожна тема супроводжується переліками запитань для самоперевірки та завданнями для самостійної роботи студентів, які мають сприяти закріпленню здобутих знань і поглибленому освоєнню лекційного матеріалу. Тематично рекомендовано джерела та літературу. Основний та додатковий список джерел і літератури налічує 95 позицій.

Навчальною програмою передбачається проведення семінарських занять. Семінарські заняття покликані поглибити історичні, теоретичні, знання з дисципліни.

Формами контролю засвоєння студентами навчального матеріалу є аудиторна модульна контрольна робота та іспит. Тому у програмі знайшли місце «Тестові завдання», «Теоретичні питання», «Тематика модульних контрольних робіт».

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 210 год., із них 42 год. – лекції, 42 год. – семінарські заняття, 84 год. – самостійна робота, 12 год.- модульна контрольна робота.

Перший семестр: 14 год. – лекції; 14 год. - семінари, 28 год. - самостійна робота, 4 год. – модульна контрольна робота.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: історія письма, рукописної книги та стародруків; друкарство у другій половині XVI-XVIII ст.

Курс	Напря́м, спеціально́сть, осві́тньо-кваліфіка́ційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>2 кредити</i></p> <p>Змістові модулі: <i>2 модулі</i></p> <p>Тижневих годин: <i>4 години</i></p>	<p>Шифр та назва галузі знань</p> <p>Галузь знань 02 «Культура і мистецтво» напря́м 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»</p> <p>Освітній рівень <i>Перший</i> <i>(бакалаврський)</i></p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки: <i>1.</i></p> <p>Семестр: <i>1.</i></p> <p>Аудиторні заняття: <i>28 годин</i>, з них:</p> <p>Лекції (теоретична підготовка): <i>14 годин</i></p> <p>Семінарські заняття: <i>14 годин</i></p> <p>Модульні контрольні роботи: <i>4 години</i></p> <p>Самостійна робота: <i>28 годин</i></p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	консультаційПоточні	роботаСамостійна	контрольПідсумковий
Змістовий модуль I.									
Історія письма, рукописної книги та стародруків									
1.1	Вступ. Основні етапи розвитку письма.	3		1				2	
1.2	Еволюція матеріалів і форм книги. Книга періоду античності.	3		1				2	
1.3	Книга в епоху середньовіччя	5		1		2		2	
1.4	Писемність у слов'ян. Українська книга княжої доби.	3		1				2	
1.5	Книгодрукування в Європі. Йоганн Гутенберг. Характеристика інкунабул.	5		1		2		2	
1.6	Початок друкарства кирилицею. Швайпольт Фіоль.	3		1				2	
1.7	Українські першодруки Івана Федорова.	4		1		2		1	
1.8	Характеристика палеотипів. Найвидатніші друкарі XVI ст.	2		1				1	
	Модульна контрольна робота	2						2	
	<i>Разом</i>	30		8		6		14	2
Змістовий модуль II.									
Історія книговидання середини XVI– XVIII ст.									
2.1	Загальна характеристика книжкової справи XVII ст. Видавнича фірма Ельзевірів.	5		1		2		2	
2.2	Діяльність Києво-Печерської друкарні. Типологія лаврських видань.	5		1				2	
2.3	Видавничі осередки на західноукраїнських землях кінця XVI -XVIII ст.	3		1		2		2	
2.4	Розвиток друкарства на східноукраїнських землях XVII- XVIII ст.	3		1				2	
2.5	Мистецтво західноєвропейської книги XVIII ст.	5		1		2		2	
2.6	Запровадження громадянського книгодрукування, книжкова справа в Росії у XVIII ст.	3		1				2	
	Модульна контрольна робота	2						2	
	<i>Разом</i>	30		6		8		14	2
	<i>За I семестр</i>	60		14		14		28	4

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Історія письма, рукописної книги та стародруків

Лекція 1.1 Вступ. Основні етапи розвитку письма. (1 год.)

Історія книги як наука. Предмет і завдання курсу, його місце і зв'язки з загальнонауковими, історичними та книгознавчими дисциплінами. Передумови виникнення письма. Недоліки первинних типів письма.

Поняття та характеристика піктографії та ідеографії.

Найдавніші зразки писемності часів Трипільської культури. Походження і розвиток алфавіту. Фінікійський алфавіт. Розповсюдження фонетичних алфавітів в Європі та Азії. Найдавніші зразки писемності у слов'ян.

Лекція 1.2 Еволюція матеріалів і форм книги. Книга періоду античності. (1 год.)

Матеріали для письма та форми книги в давнину. Характеристика папірусу. Винахід паперу на Далекому Сході.

Книга в античному суспільстві.

Запозичення фонетичного алфавіту греками.

Пергамент, його розповсюдження. Поява книги-кодексу. Зовнішній вигляд античної книги. Давні бібліотеки. Книжкова справа в Римській імперії.

Лекція 1.3 Книга в епоху середньовіччя (1 год.)

Західноєвропейська рукописна книга. Вплив християнської церкви на розвиток книги. Оформлення книг. Візантійська рукописна книга. Мистецтво оформлення.

Писемність і книга у південних і західних слов'ян. Мистецтво оформлення книг. Писемність і книга на Близькому Сході та Середній Азії.

Семінар 1. Письмо як засіб вираження, закріплення думки і мови, їх взаємозв'язок. (2 год.)

Лекція 1.4 Писемність у слов'ян. Українська книга княжої доби. (1 год.)

Документальні свідчення існування найдавнішої писемності на території східних слов'ян. Розповсюдження кирилиці. Роль християнства у розвиток книги в Київській Русі. Типи почерків: устав, півустав, скоропис. Характеристика рукописних книг XI ст. Основні центри переписування книг.

Манускрипти. Мистецтво оформлення манускриптів.

Лекція 1.5 Книгодрукування в Європі. Йоганн Гутенберг. Характеристика інкунабул. (1 год.)

Передумови винаходу друкарства. Основні складові традиційного

книгодрукування. Ксилографія, її особливості в країнах Далекого Сходу та Європи. Друкування з набірної форми в Китаї. Матеріально-технічні передумови: виробництво паперу, механізація праці. Суть винаходу Й. Гутенберга. Значення винаходу друкарства, його розповсюдження в Європі. Характеристика інкунабул.

Семінар 2. Рукописна книга середньовіччя. (2 год.)

Лекція 1.6 Початок друкарства кирилицею. Швайпольт Фіоль.(1 год)

Друкарська діяльність Швайпольта Фіоля в Кракові, характеристика його видань. Друкар Ієромонах Макарій з Чорногорії. Книгодруки Франциско Скорина, його діяльність у Вільно та Празі. Гіпотези щодо початків друкарства в Україні. Уявний портрет першодрукаря Степана Драпана в рамках проекту «Українці в світі».

Семінар 3. Йоган Гутенберг. (2 год.)

Лекція 1.7 Українські першодруки Івана Федорова. (1 год.)

Діяльність Федорова в Москві. Львівські видання Івана Федорова. Книговидавнича діяльність І. Федорова в Острозі. Острозька Біблія- перше повне друковане видання всіх книг Святого Письма слов'янською мовою. Значення діяльності Івана Федорова, його послідовники.

Лекція 1.8 Найвидатніші друкарі XVI - XVII ст. (1 год.)

Визначення палеотипів, їх характеристика. Роль реформації у розвитку друкованої книги XVI ст. Альд Мануцій, його введення у видавничій справі. Друкарська марка Альдів. Характеристика альдин.

Династія Етьєнів у Франції. Стиль оформлення книг, характерний для епохи Відродження. Історія друкарень та книжкових лавок Кристофа Платена.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Історія книговидання XVI– XVIII ст.

Лекція 2.1 Загальна характеристика книжкової справи XVI-XVII ст. Видавнича фірма Ельзевірів. (2 год.)

Книговидання та книжкова торгівля, загальні тенденції. Енциклопедії, поява періодичних видань. Нововведення у виробництві та оформленні книг, зміни в техніці ілюстрування. Бібліотеки. Цензура. Початок книгодрукування в Північній Америці та Японії.

Книжкова справа в князівстві Литовському у XVII ст.

Видавнича фірма Ельзевірів. Друкарська марка. Внесок фірми у книгорозповсюдження.

Семінар 4. Початок друкарства кирилицею. (2 год.)

Лекція 2.2 Діяльність Києво-Печерської друкарні. Типологія лаврських видань (2 год.)

Початкова діяльність лаврської друкарні. Технічне забезпечення друкарні. Інокентій Гізель і новий період діяльності лаврської друкарні. Тематика лаврських видань. Лаврське видавництво в період московської цензури. Місце Києво-Печерської лаври в книгообміні на українських землях в XVII-XVIII ст.

Лекція 2.3 Видавничі осередки на західноукраїнських землях кінця XVI -XVII ст. (1 год.)

Діяльність Острозької друкарні. Культурно-освітня діяльність Дерманського монастиря. Друкарня Львівського братства. Унівська друкарня. Почаївська друкарня, найвидатніші видання. Мистецтво почаївських стародруків. Використання української літературної мови в почаївських стародруках.

Семінар 5. Найвидатніші друкарі XVI – XVII ст. (2 год.)

Лекція 2.4 Розвиток друкарства на східноукраїнських землях XVII-XVIII ст. Тематика та оформлення вітчизняних стародруків, їх розповсюдження. (1 год.)

Новгород-Сіверська та Чернігівська друкарні. Діяльність Лазаря Барановича. Багатомовність видань Чернігівської друкарні, їх оздоблення. Тематика українських стародруків. Панегірики як популярний жанр видавничої продукції. Бібліотеки та бібліофіли.

Семінар 6. Книговидання в XVII ст. (2 год.)

Лекція 2.5 Мистецтво західноєвропейської книги XVIII ст. (1 год.)

Діяльність французьких просвітителів. «Енциклопедія наук, мистецтв і ремесел» Д. Дідро Ж.Д'Аламбера. Стиль рококо. Мистецтво гравюри на міді. Види друкарських оправ. Видавнича обкладинка та оправа.

Бомарше як видавець. Досягнення італійських друкарів. П'єр Симон Фурньє та витоки друкарської системи мір. Династія видавців Дідо, їх здобутки.

Лекція 2.6 Запровадження громадянського книгодрукування, книжкова справа в Росії у XVIII ст. (1 год.)

Реформа азбуки та запровадження громадянського друку. Тематика та типи видань Петровської епохи. Початок російської періодики. Видавничі діяльність Московського університету та Російської Академії наук. Книговидавничі діяльність М. І. Новікова.

Семінар 7. Книжкова справа у XVIII ст.

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
Змістовий модуль I
Історія письма, рукописної книги та стародруків

Семінар 1. Письмо як засіб вираження, закріплення думки і мови, їх взаємозв'язок. (2 год.)

1. Скласти схему основних етапів розвитку письма.
2. Походження та розвиток алфавітів.
3. Основні матеріали, які використовувались для письма і форми книги в давнину.
4. Антична книга.

Основна література : 3, 4, 6, 8, 13, 14, 16, 18.

Додаткова література: 33, 34, 48, 49.

Семінар 2. Рукописна книга середньовіччя. (2 год.)

1. Західноєвропейська рукописна книга.
2. Книга у Візантії.
3. Історія писемності на території України.
4. Найвідоміші українські рукописні кодекси.

Основна література : 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 13, 15, 16.

Додаткова література: 23, 26, 36.

Семінар 3. Йоган Гутенберг. (2 год.)

1. Передумови виникнення друкарства в Європі.
2. Винахід Й.Гутенберга.
3. Значення винаходу друкарства для європейських країн.
4. Визначні друкарі XV ст.

Основна література : 3, 6, 8, 9, 12, 14, 15, 16, 19, 20.

Додаткова література: 24, 31, 37, 45, 49.

Змістовий модуль II.

Історія книговидання середини XVI– XVIII ст.

Семінар 4. Початок друкарства кирилицею. (2 год.)

1. Перша кирилична друкарня.
2. Передумови введення книгодрукування в Московській Русі.
3. Книговидавнича діяльність І. Федорова.
4. Послідовники І. Федорова, їх видання.

Основна література :1, 2, 3, 6, 7, 8, 9

Додаткова література: 12-22.

Семінар 5. Найвидатніші друкарі XVI – XVII ст. (2 год.)

1. Альд Мануцій.
2. Йоган Фробен.

3. Роберт Етьєн.

4. Кристоф Плантен.

Основна література : 3.4, 6, 8, 9, 10.

Додаткова література: 12-22.

Семінар 6. Книговидання в XVII ст. (2 год.)

1. Видавнича справа в XVII ст.

2. Здобутки фірми Ельзевірів.

3. Початок друкарства в Північній Америці.

4. Українські друкарні XVII ст.

Основна література : 3.4, 6, 8, 9, 10.

Додаткова література: 12-22.

Семінар 7. Книжкова справа у XVIII ст. (2 год.)

1. Найвидатніші друкарі XVIII ст.

2. Характеристика зразків художнього оформлення Франції.

3. Реформа азбуки та запровадження громадянського друку в Росії.

4. Українське книговидання XVIII ст.

Основна література : 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9.

Додаткова література: 12-22.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I. Історія письма, рукописної книги та стародруків – 14 год.

1.1 Знайти і коротко законспектувати матеріал з історії писемності часів Трипільської археологічної культури - 4 год.

1.2 Ознайомитися з графіті Софійського собору, описати – 2 год.

1.3 З'ясувати час створення найдавніших ксилографічних книг, описати - 2 год.

1.4 Знайти відомості, хто першим поєднав у друкуванні набірний текст і гравюру - 4 год.

1.5 За підручником М. Тимошика та іншими публікаціями з'ясувати основні твердження про українське друкарство до Івана Федорова – 2 год.

Змістовий модуль II.

Історія книговидання середини XVI– XVIII ст. – 14 год.

2.1 Видавнича фірма Ельзевірів. Друкарська марка. Визначити, що таке ельзевірний формат – 2 год.

2.2 Розкрити протиріччя видавничої справи Західної Європи XVII– XVIII ст. – 4 год.

2.3 Записати найвизначніші видавничі проекти М. Новікова- 2 год.

2.4 Початок книгодрукування в Північній Америці та Японії.- 4 год.

2.5 Книжкова справа в князівстві Литовському у XVII ст. – 2 год.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл. 6.1.

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I. Історія письма, рукописної книги та стародруків			
1.1 Знайти і коротко законспектувати матеріал з історії писемності часів Трипільської археологічної культури - 4 год. 1.2 З'ясувати час створення найдавніших ксилографічних книг - 2 год. 1.3 Знайти відомості, хто першим поєднав у друкуванні набірний текст і гравюру - 4 год. 1.4 За підручником М. Тимошика та іншими публікаціями з'ясувати основні твердження про українське друкарство до І. Федорова – 2 год. 1.5 Ознайомитися з графіті Софійського собору – 2 год.	семінарське заняття, екзамен	5x5= 25	I-II
Змістовий модуль II. Історія книговидання середини XVI– XVIII ст.			
2.1 Видавнича фірма Ельзевірів. Друкарська марка. Визначити, що таке ельзевірний формат – 2 год. 2.2 Розкрити протиріччя видавничої справи Західної Європи XVII– XVIII ст. – 4 год. 2.3 Записати найвизначніші видавничі проекти М. Новікова- 2 год. 2.4 Початок книгодрукування в Північній Америці та Японії.- 4 год. 2.5 Книжкова справ в князівстві Литовському у XVII ст. – 2 год.	Семінарське заняття, модульний контроль,	5x5= 25	VI- VII
За 1 семестр <i>Разом: 28 год.</i>		<i>Разом: 50 балів</i>	

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Історія книги та книгознавство» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип покрокової звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, набутих компетентностей; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів

контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл.78.1, табл. 78.2.

Таблиця 7.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю
1 семестр

№	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1	Відвідування лекцій	1	7	7
2	Відвідування практичних (семінарських) занять	1	7	7
3	Виконання завдання з самостійної роботи (домашнього завдання)	5	12	60
4	Робота на семінарському занятті	10	7	70
5	Модульна контрольна робота	25	2	50
За семестр				194 бали

Таблиця 8.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре — достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок
C	75-81 балів	Добре — в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно — посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо — мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання — незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу — досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ вчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

І. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: тести.

2) **За ступенем керування навчальною діяльністю:** під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою.

Х. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій; електронні варіанти підручників.
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект завдань для модульних контрольних робіт);

ХІ. Тестові питання до модульних контрольних робіт

Модуль № 1

1. Принцип фонетичного письма полягає в тому, що знак на письмі передає:
2. Ієрогліфи- це знаки якого письма?
3. Фінікійське звукове письмо виникло в
4. Система писемності майя (Центральна Америка)
5. Розвиток ієрогліфічної писемності Китаю:
6. Виникнення шумерського клинопису:
7. Гравюра на камені називається:
8. Торцева гравюра-це:
9. Ксилографія- це:

10. Написи на глиняних плитах отримали назву:
11. Де в наш час використовують піктографічні знаки:
12. Яке письмо розвинулось із письма брахмі?
13. Хто з європейців першими перейняли фінікійський алфавіт?
14. Як називається матеріал для письма, виготовлений зі шкіри:
15. Як називається письмо, в якому застосовувались лише рядкові літери:
16. Виникнення алфавітної системи письма у Фінікії:
17. Які алфавіти створені на основі фінікійського фонетичного письма?
18. Де з'явилися перші папірусні сувої?
19. Найдавніша система логографічного письма:
20. Хто винайшов систему фонетичного письма?
21. В якій країні винайшли папір?
22. Формування слов'янських алфавітів
23. Що таке кодекс?
24. Що таке антична книга?
25. Початківцем складання атласу є давньогрецький учений:
26. Характерні зовнішні особливості Інкунабул:
27. Дата виходу «Апостола» Федорова в Москві:
28. Устав-це:
29. Хто видав «Біблію руську»?
30. Принцип фонетичного письма полягає в тому, що знак на письмі передає:
31. Скільки друкарень заснував Іван Федоров в Україні?
32. Маргіналії- це:
33. Екслібрис це:
34. Перші друковані мініатюрні книги появились в :

Модуль № 2

- i. Типометрію як систему єдиних вимірів шрифту, формату, обсягу розробили:
 2. Яку країну вважають батьківщиною екслібриса?
 3. Яка техніка виконання екслібрисів:
 4. Хто вилив новий шрифт-антикву доби Відродження:
 5. В якій країні епохи Просвітництва вийшло перше видання енциклопедії:
 6. Перша європейська книга з філігранями появилася :
 7. Хто в Західній Європі у XV ст. став лідером-паперовиробником?
 8. В якій країні винайшли механічне тиражування книжок способом
 9. отримання відбитків?
 10. Хто винайшов рухомий складальний шрифт в XI ст.?
 11. Повна Біблія Івана Федорова була видана в
 12. На яких культових спорудах у Києві виявлена найбільша кількість

13. написів - графіті
14. У якому році відновила свою роботу друкарня Мамоничів?
15. Що з названих понять не є формою книги?
16. Технологія виробництва блокових книг до середини XV ст. була
17. поширена в:
18. Найдавніші університети Західної Європи:
19. Хто вилив новий шрифт-антикву доби Відродження:
20. Слов'янські першодрукарі:
21. Найвидатніші друкарі XV ст.
22. Винахід Гутенберга полягає у:
23. Східні оправи (оправи ісламу) це :
24. Установіть відповідність між поняттями та їх визначеннями:
25. Установіть відповідність між датами і подіями:
26. Установіть відповідність між назвами періодів історії книги та поняттями
27. й термінами, які потрібно використовувати, характеризуючи їх:
28. Скільки видань зареєстровано в Острозькій друкарні за весь час її існування?
29. існування?
30. Хто видавав твори Іоаннія Галятівського "Ключ розумення", "Небо
31. нове"?
32. Коли побачило світ перше видання Унівської друкарні?
33. Які книжки великого формату видавались в Уневі?
34. У якому році Унівська друкарня відновила свою роботу?
35. З якого року почала своє існування Почаївська друкарня?
36. Яка перша книга Лютковича вийшла у 1618 р?
37. Яке видання Старовецького московський цар і патріарх наказав зібрати і спалити як еретичне?
38. В яких містах на поч. XVIII ст. були створені дві кириличні друкарні Балабанова ?
39. Хто в різні часи керував Львівською братською друкарнею?
40. Найвизначніші видавничі проекти М.Новікова

XII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Антонович Д., Лотоцький О. Українська книга// Українська культура: Лекції за редакцією Дмитра Антоновича.-К., 1993.-С. 92-145
2. Владимиров Л.И. Всеобщая история книги.- М., 1988.-310 с. – 2 прим.
3. Книга в сучасній культурі України: Хрестоматія у двох томах.- Т.1.- 2013- 412с.
4. Книга: Энциклопедия.- 1999.- 800 с.
5. Книговедение: Энциклопедический словарь.- М., 1982.- 664 с.
6. Ковальчук Г. І. Навч. посібник з історії писемності та рукописної книги.- К., 1995.- 63 с. – 1 прим.

7. Наука о книге. Очерк проблематики / Кшиштоф Мигонь.- М.: Книга, 1991.- 1 прим.
8. Овчинников В. История книги. Эволюция книжковой структуры.- Львів, 2005.- 420 с. -1 прим.
9. Огієнко І.І. Історія українського друкарства.-К., 1994.-448 с. -1 прим.
10. Тимошик М. Історія видавничої справи - К., 1994.448 с. – 1 прим.
11. Укладання друкованих каталогів громадянського друку (XVIII – поч. XX ст..) із фондів бібліотек України.- Київ, 2005.- 124 с.- 1 прим.

Додаткова

12. Аронов В.Р.Эльзевиры- М., 1975.- 115 с.
13. Баренбаум И.Е. История книги.- М., 1984.-247 с.
14. Баренбаум И.Е. Шомракова И.А. Книга и книжное дело в капиталистических странах .- Л., 1990.-120 с.
15. Герчук Ю.Я. История графики и искусства книги.- М., 2000.-320 с.
16. Запаско Я .П. Пам'ятки книжкового мистецтва. Українська рукописна книга.-Львів, 1995.- 480 с.
17. История книги/ Под ред.А.Говорова и Т.Куприяновой.- М., 2000.- 400 с.
18. Ісаєвич Я.Д. Українське книговидання: Витоки.Розвиток. Проблеми.-Львів, 2002.-520 с.
19. Кацпрак Е.И. История письменности и книги.-М., 1955.- 356 с.
20. Книга і друкарство на Україні.-К., 1965.-316 с.
21. Немировский Е.Л. Иоганн Гутенберг.- М., 1989, -320 с.
22. Немировский Е.Л. Мир книги.-М., 1986.-С.61-140.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Мета й завдання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота є рубіжним контролем, що виявляє рівень підготовки студентів до комплексного вирішення теоретичних та науково-дослідних завдань з “Історії книги”.

Головні завдання контрольної роботи:

1. Оволодіти навичками роботи з основною та додатковою літературою;
2. Засвоїти закономірності виникнення та розвитку книги як предмету матеріальної культури.
3. Дослідити найкращі зразки історичного шляху книги в музеях і бібліотеках.

Завдання до контрольної роботи видається та керується викладачами профільюючої дисципліни.

Зарахування контрольної роботи вважається виконаним, коли студент подає викладачу для перевірки письмову відповідь в повному обсязі.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Семінарське заняття є однією з найважливіших форм навчального заняття у вищому навчальному закладі, яке проводиться у формі дискусії навколо попередньо визначених тем, до котрих студенти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань. Семінари проводяться з основних тем навчальної програми і є ефективною формою закріплення теоретичних знань, отриманих на лекціях і під час самостійної роботи з навчальною і науковою літературою.

Головна мета семінарських занять - опанування студентами навчальної дисципліни, забезпечення глибокого і всебічного аналізу та колективного обговорення основних проблем курсу, навчання їх елементам творчого застосування отриманих знань на практиці.

Основними завданнями семінарських занять є:

- закріплення у студентів теоретичних знань;
- оволодіння науковим апаратом, навичками усного і письмового викладання навчального матеріалу;
- залучення до науки, наукових досліджень; прищеплення їм навичок творчого мислення, самостійного формулювання та висловлювання власних думок, а також захисту висунутих наукових положень і висновків;
- формування в них практичного досвіду.

Види проведення семінарських занять можуть бути різноманітними. Вони залежать від типу семінару, змісту і особливостей теми, складу студентів.

Найбільш поширеними видами на семінарі є: *розгорнута бесіда; виступи з рефератами, доповідями; диспут у формі діалогу; круглий стіл тощо.*

Якість семінару перш за все залежить від підготовки студентів до нього, тому кожен студент повинен:

- уважно ознайомитися з планом, який відображає зміст чергової теми заняття;
- прочитати і продумати свої лекційні записи, які відносяться до теми семінару;
- вивчити чи законспектувати рекомендовану літературу;
- скористатися при потребі консультацією викладача;
- скласти розгорнутий план, тези чи конспект виступу з усіх питань теми заняття.

Студентам необхідно відвідувати кожне семінарське заняття. Пропуск семінару позбавляє студента можливості усвідомити, закріпити та отримати цілісне уявлення по тій чи іншій темі. Крім того, це створює значні труднощі при підготовці до підсумкового модульного контролю, заліку. ;кожному студенту необхідно постійно вдосконалювати навички володіння державною мовою, правильного вживання понять і термінів з даного курсу.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота є однією із складових навчального процесу, на яку припадає значний обсяг навчального часу. При цьому студент є активним учасником навчального процесу, набуває навичок самоорганізації, самостійного пошуку інформації, прийняття рішень і т.д. Правильна організація самостійної роботи дозволяє максимально індивідуалізувати навчання, підвищити ефективність навчального процесу в цілому.

Одним із видів самостійної роботи є опрацювання лекційного матеріалу, визначення головного у змісті лекції, засвоєння її основних моментів. При цьому не слід дослівно записувати за лектором, а своїми словами фіксувати найсуттєвіше: тему, її основні питання та положення. Записувати слід акуратно і чітко, краще у зошиті в клітинку (через клітинку). На сторінках конспекту залишати широкі поля для додаткових поміток під час самостійної роботи над літературою.

Щоб зрозуміти і добре засвоїти лекційний матеріал, до кожної наступної теми слід ретельно готуватись: систематично опрацьовувати матеріал попередньої лекції, і, якщо це необхідно, опрацювати рекомендовану літературу, повторювати пройдений матеріал, на який лектор посилається при викладанні нового, якщо з певних причин лекція пропущена, її необхідно законспектувати і опрацювати самостійно, незрозумілі питання з'ясувати на консультації.

Для ґрунтовного засвоєння першоджерел необхідно вдумливо конспектувати їх, вдаючись до різних видів запису (витяги, тези, цитати і т.д.). Доцільно підготувати власні спостереження та висновки, обґрунтовуючи їх теоретичними положеннями та рекомендаціями.

Професійному розвитку студентів сприяє самостійне виконання творчих та практичних завдань, різноманітні форми пошукової, дослідної роботи.

Викладач систематично контролює самостійну роботу студентів: перевіряє конспекти першоджерел, виконання завдань творчого характеру, надає необхідну допомогу для активізації навчальної діяльності студентів.

Окремими формами самостійної роботи студента, передбаченими навчальним планом, є написання рефератів, контрольних робіт, а також підготовка творчих проектів.